

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 192 (XXXVI) — Nr. 585

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 25 iunie 2024

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
1.332. — Ordin al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală privind modificarea și completarea Ordinului președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 587/2016 pentru aprobarea modelului și conținutului formularelor utilizate pentru declararea impozitelor și taxelor cu regim de stabilire prin autoimpunere sau reținere la sursă	2
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 30 din 3 iunie 2024 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)	3–15
ACTE ALE CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII	
1.290. — Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor	16

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

AGENȚIA NAȚIONALĂ DE ADMINISTRARE FISCALĂ

ORDIN

privind modificarea și completarea Ordinului președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 587/2016 pentru aprobarea modelului și conținutului formularelor utilizate pentru declararea impozitelor și taxelor cu regim de stabilire prin autoimpunere sau reținere la sursă

Având în vedere prevederile art. 439 și 446 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 101 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, precum și avizul conform al Ministerului Finanțelor comunicat prin Adresa nr. 741.191 din 17.06.2024,

în temeiul prevederilor art. 342 alin. (1) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 11 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 520/2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu modificările și completările ulterioare,

președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală emite următorul ordin:

Art. I. — Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 587/2016 pentru aprobarea modelului și conținutului formularelor utilizate pentru declararea impozitelor și taxelor cu regim de stabilire prin autoimpunere sau reținere la sursă, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 94 din 8 februarie 2016, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La anexa nr. 3 „Nomenclatorul obligațiilor de plată la bugetul de stat”, după poziția 101 se introduce o nouă poziție, poziția 102, cu următorul cuprins:

Nr. crt.	Denumirea creanței fiscale	Temeiul legal
„102	Accize pentru produse cu nicotină, care nu conțin tutun, destinate consumului pe cale orală, prezentate sub formă de pulbere sau particule sau în orice combinație a formelor respective, comercializate în porții ambalate în pliculețe	art. 439 alin. (2) lit. f) și art. 446 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare”

2. La anexa nr. 4 „Instrucțiuni de completare a formularului 100 «Declarație privind obligațiile de plată la bugetul de stat» cod 14.13.01.99/bs”, capitolul II „Completarea declarației”, punctul 3 „Secțiunea B «Date privind creanța fiscală»” se modifică după cum urmează:

a) La subpunctul 3.2, primul paragraf se modifică și va avea următorul cuprins:

„3.2. Tabelul de la pct. II «Impozite, taxe și alte obligații care nu se plătesc în contul unic» din anexa nr. 1 la ordin se completează pentru declararea obligațiilor de plată prevăzute la pozițiile 11, 25—27, 29—51, 57—63, 65—71, 74—77, 81—89, 91—93, 96—100 și 102 din Nomenclatorul obligațiilor de plată la bugetul de stat, prevăzut în anexa nr. 3 la ordin.”

b) La subpunctul 3.2.2, partea introductivă a primului paragraf se modifică și va avea următorul cuprins:

„3.2.2. Obligațiile prevăzute la pozițiile 30—51, 98—100 și 102 din Nomenclatorul obligațiilor de plată la bugetul de stat,

prevăzut în anexa nr. 3 la ordin, se declară de către operatorii economici, plătitori de accize, potrivit titlului VIII din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, și prevederilor Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1/2016, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:”

Art. II. — Prevederile prezentului ordin se aplică începând cu obligațiile aferente lunii iunie 2024.

Art. III. — Direcția generală proceduri pentru administrarea veniturilor, Direcția generală de reglementare a colectării creanțelor bugetare, Direcția generală de administrare a marilor contribuabili, direcțiile generale regionale ale finanțelor publice, precum și unitățile fiscale subordonate acestora vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. IV. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală,
Nicoleta-Mioara Cîrciumaru

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 30

din 3 iunie 2024

Dosar nr. 400/1/2024

Eleni Cristina Marcu — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Lia Savonea — judecător la Secția penală

Rodica Aida Popa — judecător la Secția penală

Ana Hermina Iancu — judecător la Secția penală

Lavinia Valeria Lefterache — judecător la Secția penală

Maricela Cobzariu — judecător la Secția penală

Oana Burnel — judecător la Secția penală

Adriana Ispas — judecător la Secția penală

Elena Barbu — judecător la Secția penală

1. Pe rol se află Dosarul nr. 400/1/2024, având ca obiect sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov — Secția penală, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală mai poate fi pusă în mișcare din oficiu?”.

2. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 34 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare.

3. Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Eleni-Cristina Marcu.

4. Conform dispozițiilor art. 36 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare, la ședința de judecată a participat domnul Costin Cristian Pușcă, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite.

5. Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecător Adriana Ispas, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

6. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie.

7. Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 400/1/2024 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

8. De asemenea, a menționat că la dosarul cauzei au fost transmise puncte de vedere de către curțile de apel, Facultatea de Drept a Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

9. În continuare, s-a învederat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, care a fost înaintat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

10. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat doamnei procuror să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 400/1/2024.

11. Reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă, nefiind îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

12. Doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie a arătat că sesizarea nu reprezintă o chestiune de drept veritabilă și nu are nivelul de dificultate în interpretarea textelor de lege care să permită a se recurge la această procedură a dezlegării unei chestiuni de drept, întrucât normele supuse interpretării sunt clare.

13. A susținut că întrebarea formulată de instanța de trimitere vizează, practic, posibilitatea coexistenței celor două moduri de sesizare cu finalitatea punerii în mișcare a acțiunii penale numai din oficiu. Considerentele avute în vedere de către instanța de sesizare, respectiv scopul interpretării, sunt în sensul stabilirii efectelor retragerii plângerii prealabile prin prisma art. 158 alin. (4) din Codul penal.

14. Instanța de sesizare a arătat că ar fi necesară o extindere a efectelor care condiționează retragerea plângerii prealabile de însușirea ei de către procuror chiar și în situația în care ar exista o plângere legal formulată.

15. A arătat că legiuitorul a prevăzut posibilitatea sesizării din oficiu doar pentru o anumită categorie de persoane, iar, acolo unde a înțeles să folosească un astfel de demers, l-a și folosit, însă instanța de sesizare insistă pe argumentul protecției statului față de aceste categorii de persoane, susținând că textul trebuie interpretat în sensul în care nu ar avea relevanță modul în care este pusă în mișcare acțiunea penală. Practic, instanța de sesizare dorește o extindere a efectelor dispozițiilor art. 158 alin. (4) din Codul penal. Or, acest aspect nu poate fi realizat de către instanța supremă prin prezentul mecanism de unificare a practicii judiciare.

16. Cu privire la fondul cauzei, procurorul a arătat că evoluția legislativă, coroborarea textelor legale, regulile și excepțiile stabilite de către legiuitor, modul în care se pune în mișcare acțiunea penală, la plângerea prealabilă sau din oficiu, distincția dintre modul de sesizare și modul în care se pune în mișcare acțiunea penală conduc la admiterea sesizării și stabilirea voinței legiuitorului care dă eficiență principiului disponibilității.

17. De asemenea, a făcut trimitere și la Decizia nr. 11 din 8 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iunie 2019), care își menține valabilitatea raționamentului juridic cu privire la această problemă de drept și după modificarea legislativă a art. 199 alin. (2) din Codul penal, care a condus la încetarea efectelor sale.

18. În consecință, cu privire la fondul chestiunii de drept, a solicitat a se statua că punerea în mișcare a acțiunii penale poate fi făcută din oficiu doar în situația în care interesele persoanelor vulnerabile nu au fost apărate de reprezentanții lor legali prin formularea unei plângeri prealabile, nu și în cazul în care a fost formulată, cu respectarea tuturor dispozițiilor legale, o plângere prealabilă în aceeași cauză.

19. *Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecătoreasă Eleni-Cristina Marcu, a acordat cuvântul membrilor completului, în situația în care au întrebări de formulat.*

20. Doamna judecătoreasă Lavinia Valeria Lefterache a susținut ca procurorul să pună concluzii și cu privire la retragerea plângerii prealabile.

21. Doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie a susținut că, în cazul infracțiunilor la care acțiunea penală este pusă în mișcare la plângerea prealabilă, plângere care îndeplinește toate condițiile legale, în mod firesc, retragerea plângerii prealabile se face numai în temeiul art. 158 alin. (1) din Codul penal.

22. *Constatând că nu mai sunt întrebări de formulat de către membrii completului, președintele formațiunii de judecată, doamna judecătoreasă Eleni-Cristina Marcu, a declarat dezbaterile închise și a reținut dosarul în pronunțare.*

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

23. Prin Încheierea pronunțată la data de 12 februarie 2024, Curtea de Apel Brașov — Secția penală a sesizat, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală mai poate fi pusă în mișcare din oficiu?”

II. Expunerea succintă a cauzei

24. Curtea de Apel Brașov — Secția penală este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelului formulat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov împotriva Sentinței penale nr. 953/7.06.2023 a Judecătoria Brașov, prin care s-a dispus încetarea procesului penal cu privire la inculpatul X. pentru săvârșirea infracțiunilor de „violență în familie” prevăzută de art. 199 alin. (1) din Codul penal raportat la art. 193 alin. (2) din Codul penal, „violență în familie”, prevăzută de art. 199 alin. (1) din Codul penal raportat la art. 193 alin. (2) din Codul penal, și „lovire sau alte violențe”, prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul penal, toate cu aplicarea art. 38 alin. (1) din Codul penal, ca urmare a retragerii plângerii prealabile, conform art. 16 alin. (1) lit. g) teza I din Codul de procedură penală.

25. Pentru pronunțarea hotărârii în primă instanță, Judecătoria Brașov a reținut, în esență, că prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Judecătoria Brașov s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului X. pentru săvârșirea a două infracțiuni de „violență în familie” prevăzute de art. 199 alin. (1) din Codul penal raportat la art. 193 alin. (2) din Codul penal și a unei infracțiuni de „lovire sau alte violențe”, prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul penal, constând în aceea că:

— la data de 12.01.2023, în jurul orei 23.00, în timp ce se afla la domiciliul comun din comuna T., satul T., str. H. F.N., județul Brașov, inculpatul X. a lovit-o pe *persoana vătămată minoră P.M.A.*, în zona urechii stângi și a feței, provocându-i leziuni traumatice pentru care a avut nevoie de 8—9 zile îngrijiri medicale pentru vindecare și pe persoana vătămată P.C., în zona feței, provocându-i leziuni traumatice pentru care a avut nevoie de 7—8 zile de îngrijiri medicale pentru vindecare;

— la data de 15.01.2023, în jurul orei 12.40, în timp ce se afla în vizită la domiciliul martorului G.I.A., în comuna T., satul T., județul Brașov, inculpatul X. a lovit-o cu o sticlă în zona obrazului stâng pe *persoana vătămată minoră G.A.R.*, cauzându-i leziuni traumatice ce au necesitat 14—16 zile îngrijiri medicale pentru vindecare.

26. În cursul judecății, la termenul de la 24.05.2023, inculpatul a depus două declarații notariale prin care persoanele vătămate și-au retras plângerile prealabile, instanța rămânând în pronunțare.

27. Ca urmare, prima instanță a constatat că, potrivit art. 199 alin. (2) din Codul penal, în cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și 196 săvârșite asupra unui membru de familie, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu, astfel că acest text de lege nu condiționează exercitarea acțiunii penale de depunerea unei plângeri prealabile.

28. În speță, urmărirea penală a fost începută în baza plângerilor prealabile formulate de către persoanele vătămate. Și anume, în concret, urmărirea penală a fost începută la plângerile prealabile ale persoanei vătămate P.C. și a persoanei vătămate minore P.M.A., consemnate în procesul-verbal de la fila 89 din dosarul de urmărire penală, respectiv pentru persoana vătămată minoră G.A.R., la plângerea prealabilă formulată de reprezentantul legal al acesteia, fiind consemnată în procesul-verbal de la fila 90 din dosarul de urmărire penală.

29. Prin Legea nr. 233/2020 pentru modificarea art. 199 alin. (2) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, art. 199 alin. (2) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal a fost modificat prin eliminarea posibilității împăcării pentru infracțiunea de violență în familie, anterior împăcarea înlăturând răspunderea penală.

30. Prin Decizia nr. 11/2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, în interpretarea art. 199 alin. (2) din Codul penal, în forma anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 233/2020, s-a hotărât că încetarea procesului penal poate fi dispusă pentru infracțiunea de „lovire sau alte violențe săvârșită asupra unui membru de familie”, prevăzută de art. 193 raportat la art. 199 alin. (1) din Codul penal, numai ca efect al retragerii plângerii prealabile, atunci când acțiunea penală a fost pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, nu și ca efect al împăcării.

31. În considerentele Deciziei nr. 11/2019 s-a precizat că împăcarea nu putea interveni în situațiile în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, întrucât nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile impuse de dispozițiile art. 159 alin. (1) din Codul penal referitoare la împăcare, respectiv condiția ca acțiunea penală să se fi pus în mișcare din oficiu.

32. Instanța de fond a constatat că cele statuate prin Decizia nr. 11/2019 nu mai sunt valabile ca efect al intrării în vigoare a Legii nr. 233/2020 pentru modificarea art. 199 alin. (2) din Codul penal, fiind eliminată posibilitatea împăcării pentru infracțiunea de violență în familie. *Cu toate acestea, a rămas deschisă posibilitatea retragerii plângerii prealabile.*

33. De asemenea, în cazul în care acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare din oficiu, instanța a constatat că nu sunt incidente dispozițiile art. 158 alin. (4) din Codul penal, potrivit cărora, când punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însoțită de procuror.

34. Astfel, instanța a considerat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru încetarea procesului penal în ceea ce privește infracțiunile comise în dauna persoanelor vătămate P.C. și P.M.A. întrucât a intervenit o cauză care împiedică exercitarea acțiunii penale, respectiv retragerea plângerii prealabile.

35. Cum urmărirea penală a început la plângere prealabilă, nu din oficiu, pentru infracțiunile comise în dauna persoanelor vătămate P.C. și P.M.A. și acțiunea penală a fost pusă în mișcare tot la plângerea prealabilă. Mențiunea din ultimul paragraf din ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale în sensul că aceasta s-a dispus din oficiu nu produce niciun efect juridic. Art. 199 alin. (2) din Codul penal face referire la punerea în mișcare a acțiunii penale și din oficiu, însă de fapt se referă

la modul în care s-a dispus începerea urmăririi penale, acesta fiind singurul act care, conform Codului de procedură penală, se poate dispune din oficiu ori ca urmare a unei plângeri prealabile; dacă s-ar interpreta altfel, prevederile art. 158 alin. (4) din Codul penal ar putea fi foarte ușor deturnate de la scopul lor prin inserarea unei mențiuni în ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale prin care se arată că aceasta este pusă în mișcare din oficiu, astfel încât în cazul în care persoana vătămată ar intenționa să își retragă plângerea, această manifestare de voință ar trebui să treacă automat prin filtrul procurorului, chiar dacă urmărirea penală a început în concret la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

36. În ceea ce privește infracțiunea comisă în dauna persoanei vătămate minore G.A.R., inculpatul a depus în aceeași ședință o declarație notarială prin care aceasta și-a retras plângerea prealabilă formulată, prin reprezentantul legal, fiind astfel respectate dispozițiile art. 158 alin. (3) din Codul penal.

37. Împotriva Sentinței nr. 953/7.06.2023, Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov a formulat apel, motivând că soluția de încetare a procesului penal cu referire la toate cele trei infracțiuni pentru care a fost trimis în judecată inculpatul X. este nelegală întrucât acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, iar procurorul în ședința de la termenul de la data de 24.05.2023 nu și-a însușit retragerile plângerilor prealabile pentru niciuna dintre cele trei persoane vătămate; s-a susținut că procurorul poate pune în mișcare acțiunea penală din oficiu și în ipoteza în care la dosar există plângerea prealabilă formulată de persoana vătămată, rațiunea fiind aceea ca, în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 199 alin. (2) din Codul penal, precum și în ipotezele vizate de art. 157 alin. (4) din Codul penal, procurorul să aibă posibilitatea de a cenzura poziția persoanei vătămate în situația retragerii plângerii.

38. În apel, la termenul de judecată de la data de 22.01.2024, s-a pus în discuția părților admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept potrivit art. 475 din Codul de procedură penală „dacă în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se realizează la plângerea prealabilă, iar persoana vătămată a depus o asemenea plângere, acțiunea penală mai poate fi pusă în mișcare din oficiu”.

39. Prin Încheierea dispusă la data de 12 februarie 2024, Curtea de Apel Brașov — Secția penală a constatat îndeplinite toate cerințele de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală și a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prin care să se statueze asupra problemei de drept referitoare la posibilitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere.

40. În baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală, Curtea a dispus suspendarea judecării cauzei până la pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a deciziei privind chestiunea de drept supusă dezlegării.

III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

41. Instanța de trimitere a apreciat că este necesară clarificarea posibilității punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu subsecvent sesizării organului de urmărire penală prin plângerea prealabilă a persoanei vătămate deoarece de acest aspect depinde incidența sau neincidența prevederilor art. 158 alin. (4) din Codul penal, potrivit cărora în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, categoriile din care fac parte și infracțiunile deduse judecării, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror.

42. Din cuprinsul dispozițiilor incidente în cauză [art. 158 alin. (4) din Codul penal, art. 193 alin. (3) din Codul penal coroborat cu art. 157 alin. (4) din Codul penal, art. 199 alin. (2) din Codul penal, art. 7 din Codul de procedură penală, art. 288 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, art. 289—292 din Codul de procedură penală, art. 295—298 din Codul de procedură penală, coroborate cu cele ale art. 305 din Codul de procedură penală, respectiv ale art. 309 din Codul de procedură penală] nu se desprinde cu claritate dacă, așa cum a motivat prima instanță, în situația începerii urmăririi penale ca urmare a unei sesizări prin plângerea prealabilă a persoanei vătămate, acțiunea penală se pune în mișcare doar la plângerea prealabilă sau, după cum se susține în apelul Ministerului Public, modalitatea de sesizare nu prezintă nicio relevanță, acțiunea penală putând fi pusă în mișcare din oficiu, chiar și în situația în care persoana vătămată a introdus plângere prealabilă, ceea ce ar face necesar ca, în cazul retragerii acesteia, opțiunea persoanei vătămate să producă efecte numai dacă este însușită de procuror, conform art. 158 alin. (4) din Codul penal.

43. Prin prisma acestor dispoziții normative, Curtea a opinat că punerea în mișcare a acțiunii penale se poate realiza și din oficiu, chiar dacă a fost formulată plângere prealabilă de către persoana vătămată sau reprezentantul legal al acesteia.

44. Curtea a avut în vedere că sesizarea organelor judiciare și punerea în mișcare a acțiunii penale constituie momente procesuale distincte și modul în care organele de urmărire penală ajung să cunoască săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală nu poate înlătura manifestarea de voință a acestora privind punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul particular al infracțiunilor de violență în familie. Situația de persoane vulnerabile a persoanelor vătămate în cazul infracțiunilor de violență domestică nu dispune odată cu formularea plângerii prealabile, ci, dimpotrivă, se poate acutiza, în funcție de circumstanțele particulare ale fiecărei spețe.

45. În materia infracțiunilor pentru care legea condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de formularea unei plângeri prealabile, regula o constituie punerea în mișcare a acțiunii penale la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, cu consecințele prevăzute de art. 157 și 158 din Codul penal, însă prevederile legale nu exclud punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu chiar și în situația formulării plângerii prealabile. Interpretarea contrară ar lipsi de nivelul de protecție avut în vedere de legiuitor la adoptarea Legii nr. 233/2020 pentru modificarea art. 199 alin. (2) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal persoanele vulnerabile care au formulat plângere prealabilă, dar sunt tentate să o retragă pe parcursul procesului penal sub presiunea directă sau indirectă rezultată tocmai din starea de vulnerabilitate în care se află, generată de teamă, intimidare, insecuritate locativă sau financiară, alte cauze.

46. Natura relațiilor protejate prin incriminarea distinctă a formei agravate a infracțiunii de „lovire sau alte violențe”, prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul de procedură penală, impune autorităților judiciare sarcina de a veghea la respectarea drepturilor persoanelor vătămate inclusiv prin posibilitatea efectuării unei verificări a oportunității recunoașterii de efecte juridice retragerii plângerilor prealabile, indiferent de modul în care au fost sesizate. Amploarea și frecvența abuzurilor suferite în special de femei și copii în mediul familial impune autorităților, în opinia Curții, sarcina de a interpreta textele de lege în sensul care permite cel mai ridicat nivel de protecție ce poate fi oferit victimelor, cu respectarea tuturor drepturilor persoanelor implicate în procedură. În acest sens, s-a remarcat că punerea în mișcare din oficiu a acțiunii penale în situația în care sesizarea organelor de urmărire penală s-a realizat prin plângerea prealabilă a persoanei vătămate nu lipsește persoana vătămată de dreptul de a-și retrage plângerea, însă instituie o garanție suplimentară a exercitării acestui drept în conformitate cu scopul pentru care a fost prevăzut, prin controlul exercitat de procuror în vederea asigurării unui consimțământ cu privire la care există cel mai mic risc de a fi viciat.

47. Raportarea cazurilor de violență domestică pe calea plângerii prealabile ar putea fi lipsită de efectele urmărite în situația în care victimele ar fi influențate să își retragă plângerile și autoritățile ar fi lipsite de o garanție eficientă a verificării consimțământului pentru retragere.

48. Interpretarea agreată de Curte corespunde recomandărilor prevăzute de art. 55 din Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (adoptată de Consiliul Europei la 7 aprilie 2011 la Istanbul — Convenția de la Istanbul, fiind deschisă pentru semnare la 11 mai 2011 și intrată în vigoare la 1 august 2014), text potrivit căruia: „Părțile vor asigura faptul că investigațiile sau urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu Articolele 35, 36, 37, 38 și 39 ale prezentei Convenții nu vor fi dependente în întregime de o raportare sau plângere depusă de victimă, dacă infracțiunea a fost comisă în întregime sau parțial pe teritoriul său, precum și că procedurile pot continua chiar dacă victima își retrage declarația sau plângerea.”

49. Argumentele expuse sunt valabile și în cazul infracțiunii prevăzute de art. 193 alin. (2) din Codul penal în situația prevăzută de art. 157 alin. (4) din Codul penal, posibilitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu fiind stabilită de legiuitor tot în considerarea faptului că persoana vătămată este vulnerabilă și are nevoie de o protecție specială.

IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

50. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

51. În urma consultării instanțelor de judecată, s-a constatat că opiniile conturate nu sunt unitare.

52. **Într-o primă orientare, majoritară**, s-a apreciat că, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu, în acest sens fiind punctele de vedere exprimate de *curțile de apel* Alba Iulia, Bacău, Brașov, București — Secția a II-a penală, Caraș-Severin, Cluj, Covasna, Craiova, Galați, Iași, Pitești, Ploiești, Oradea și Timișoara, *tribunalele* Alba, Arad, Argeș, Bacău, Brăila, București, Cluj, Giurgiu, Hunedoara, Ialomița, Iași, Ilfov, Neamț, Sălaj, Teleorman, Vaslui, Vâlcea, Vrancea, precum și *judecătorii* Aiud, Alexandria, Bălcești, Bicz, Bistrița, Bolintin-Vale, Brăila, Brezoi, Buftea, Constanța, Giurgiu, Hârșova, Horezu, Întorsura Buzăului, Liești, Luduș, Lugoj, Măcin, Năsăud, Pașcani, Răducăneni, Roman, Roșiori de Vede, Rupea, Sânnicolau Mare, Sighișoara, Târnăveni, Târgu Mureș, Timișoara, Tulcea, Turnu Măgurele, Urziceni, Videle, Zărnești și Zimnicea.

53. În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au apreciat, în esență, că punerea în mișcare a acțiunii penale se poate realiza și din oficiu, chiar dacă a fost formulată plângere prealabilă de către persoana vătămată sau reprezentantul legal al acesteia.

54. Sesizarea organelor judiciare și punerea în mișcare a acțiunii penale constituie momente procesuale distincte, iar modul în care organele de urmărire penală ajung să cunoască săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală nu poate înlătura posibilitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul particular al infracțiunilor de violență în familie. Situația de persoane vulnerabile a persoanelor vătămate, în cazul infracțiunilor de violență domestică, nu dispore odată cu formularea plângerii prealabile, ci, dimpotrivă, se poate acutiza, în funcție de circumstanțele particulare ale fiecărei spețe.

55. Regula în materia infracțiunilor pentru care legea condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de formularea

unei plângeri prealabile o constituie punerea în mișcare a acțiunii penale la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, cu consecințele prevăzute de art. 157 și 158 din Codul penal, însă prevederile legale nu exclud punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu, chiar și în situația formulării plângerii prealabile. Interpretarea contrară ar lipsi de nivelul de protecție, avut în vedere de legiuitor la adoptarea Legii nr. 233/2020 pentru modificarea art. 199 alin. (2) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, persoanele vulnerabile care au formulat plângere prealabilă, dar pot să o retragă pe parcursul procesului penal, sub presiunea directă sau indirectă, rezultată tocmai din starea de vulnerabilitate în care se află, generată de teamă, intimidare, insecuritate locativă sau financiară ori alte cauze.

56. Punerea în mișcare din oficiu a acțiunii penale, în situația în care sesizarea organelor de urmărire penală s-a realizat prin plângerea prealabilă a persoanei vătămate, nu lipsește persoana vătămată de dreptul de a-și retrage plângerea, însă instituie o garanție suplimentară a exercitării acestui drept, în conformitate cu scopul pentru care a fost prevăzut, prin controlul exercitat de către procuror, în vederea asigurării unui consimțământ cu privire la care există cel mai mic risc de a fi viciat.

57. În **opinia contrară, minoritară**, s-a apreciat că, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală nu mai poate fi pusă în mișcare din oficiu.

58. Acest punct de vedere a fost exprimat de *curțile de apel* București—Secția I penală și Constanța, *tribunalul* Bistrița-Năsăud, precum și de *judecătorii* Brașov, Câmpeni, Deta, Drăgășani, Hârlău, Iași, Piatra-Neamț și Târgu-Neamț.

59. În susținerea acestei opinii s-a arătat, în esență, că procurorul nu ar putea pune în mișcare acțiunea penală din oficiu indiferent de modalitatea de sesizare, respectiv inclusiv în situația în care la dosar există o plângere prealabilă formulată de persoana vătămată. Astfel, din moment ce urmărirea penală a început la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, se apreciază că acțiunea penală s-a pus în mișcare tot la plângerea prealabilă, nu din oficiu, inserarea unei mențiuni în acest din urmă sens, în finalul ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, fiind lipsită de orice efect juridic.

60. Art. 288 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală: (1) Organul de urmărire penală este sesizat prin plângere sau denunț, prin actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege ori se sesizează din oficiu. (2) Când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, la sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege ori cu autorizarea organului prevăzut de lege, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare în lipsa acestora. Cele patru modalități de sesizare menționate în cuprinsul art. 288 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt detaliate prin dispozițiile art. 289—292 din Codul de procedură penală, acest din urmă articol fiind în sensul că organul de urmărire penală se sesizează din oficiu dacă află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale decât cele prevăzute la art. 289—291 din Codul de procedură penală și încheie un proces-verbal în acest sens (deci nu ca urmare a plângerii formulate de persoana vătămată).

61. În situația interpretării contrare, prevederile art. 158 alin. (4) din Codul penal ar putea fi foarte ușor deturnate de la scopul lor prin inserarea mențiunii *din oficiu* în ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale, astfel încât, în cazul în care persoana vătămată ar intenționa să își retragă plângerea, această manifestare de voință ar trebui să treacă automat prin filtrul procurorului, chiar dacă urmărirea penală a început, în concret, la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

V. Opinia specialiștilor consultați

62. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept supuse examinării.

63. **Departamentul de Drept Public din cadrul Facultății de Drept a Universității de Vest din Timișoara** a opinat în sensul că sesizarea este inadmisibilă întrucât nu îndeplinește condiția de admisibilitate privind existența unei chestiuni de drept veritabile, dificile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite.

64. În acest sens, deși nu este menționată *expressis verbis* ca o condiție de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, este necesar ca sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție să aibă ca obiect o problemă de drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită și care prezintă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme, în scopul înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecății (Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Decizia nr. 3 din 19 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 3 aprilie 2015).

65. Or, s-a arătat că problema de drept care face obiectul sesizării nu este de o dificultate rezonabilă și nu este de natură a da naștere, în mod previzibil, unor interpretări judiciare diferite, astfel încât nu se impune intervenția instanței supreme în cauza pendinte.

66. Cu privire la fondul sesizării s-a susținut că, în primul rând, se impune a sublinia că anumite categorii de fapte antisociale sunt incriminate în considerarea periclitării sau lezării unor valori sociale strâns legate de persoana subiectului pasiv, ele privind atât drepturi subiective patrimoniale (dreptul de proprietate sau alte drepturi patrimoniale care au la bază constituirea unor raporturi de încredere între părți), cât și nepatrimoniale (onoarea, demnitatea, libertatea). În privința acestor infracțiuni, legiuitorul, din rațiuni de politică penală, a instituit regula potrivit căreia necesitatea și oportunitatea exercitării acțiunii penale sunt lăsate la aprecierea victimei, aceasta fiind cea mai în măsură să decidă dacă dorește sau nu tragerea la răspundere penală a infractorului. În aceste situații, acțiunea penală rămâne o acțiune publică, doar persoana vătămată devine un substitut procesual al puterii publice. *Persoana vătămată decide astfel asupra oportunității exercitării acțiunii coercitive a statului asupra infractorului prin intermediul instituției plângerii prealabile*, reglementată de art. 295—298 din Codul de procedură penală.

67. Plângerea prealabilă are rolul de a face posibilă concilierea intereselor colective cu cele private, în cazul săvârșirii anumitor infracțiuni, expres prevăzute de legea penală, fie în considerarea pericolului social redus al infracțiunii, fie că desfășurarea procesului penal i-ar putea provoca prejudicii morale părții vătămate din cauza publicității inerente unui astfel de proces.

68. Prin excepție, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu, în situația în care legiuitorul a apreciat că persoana vătămată are nevoie de o protecție sporită din cauza vârstei, stării de iresponsabilitate, relației cu infractorul etc. Acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu atunci când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau este o persoană cu capacitate de exercițiu restrânsă [art. 157 alin. (4) din Codul penal]. Totodată, în cazul persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu, plângerea prealabilă poate fi introdusă de reprezentantul legal (părinte, tutore sau curator). În cazul persoanei juridice reprezentate de făptuitor, plângerea prealabilă nu este necesară, acțiunea penală putând fi pusă în mișcare, și în acest caz, din oficiu. În cazul persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă, plângerea prealabilă se introduce personal de către acestea, cu asistarea reprezentantului legal. Dacă persoana vătămată a decedat sau, în cazul persoanei juridice, aceasta a fost lichidată înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu, potrivit dispozițiilor art. 157 alin. (5) din Codul penal.

69. Astfel, se ivesc două ipoteze în situația în care victima face parte din categoria persoanelor considerate de legiuitor ca având nevoie de protecție sporită:

— infracțiunea este urmăribilă la plângerea prealabilă, iar persoana vătămată, prin reprezentant, a formulat plângere. În acest caz, nu există nicio interdicție referitoare la posibilitatea declanșării acțiunii penale și din oficiu de către procuror, însă nu ar avea niciun sens de vreme ce scopul legii care prevede posibilitatea acțiunii penale din oficiu este de a proteja victima vulnerabilă pentru cazurile în care nu s-ar formula o astfel de plângere;

— infracțiunea este urmăribilă la plângerea prealabilă, iar persoana vătămată, prin reprezentant, nu a formulat plângere. În acest caz, se poate declanșa acțiunea penală din oficiu prin mijlocul pus la dispoziție de către legiuitor pentru a proteja mai bine interesele victimei vulnerabile.

70. Potrivit dispozițiilor art. 158 alin. (4) din Codul penal, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, categorie din care fac parte infracțiunile care formează obiectul dosarului instanței de trimitere, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însoțită de procuror. Scopul acestei prevederi, deși pare lipsit de logică întrucât se încalcă principiul simetriei actelor juridice (se retrage un act care nu a fost introdus niciodată), are importante rațiuni de ordin practic, consfințind în același timp voința persoanei vătămate ca motor al acțiunii penale în cazurile indicate de legiuitor.

71. Raportat la cele două situații indicate, relația dintre declanșarea acțiunii penale și retragerea plângerii prealabile trebuie rezolvată după cum urmează:

— în situația în care infracțiunea este urmăribilă la plângerea prealabilă, iar persoana vătămată, prin reprezentant, a formulat o astfel de plângere, retragerea plângerii poate opera indiferent dacă a fost sau nu pusă în mișcare acțiunea penală din oficiu, sub condiția însă a însușirii de către procuror;

— în situația în care infracțiunea este urmăribilă la plângerea prealabilă, iar persoana vătămată, prin reprezentant, nu a formulat o astfel de plângere, retragerea plângerii se poate face sub condiția însușirii de către procuror.

72. Relevante sunt și dispozițiile art. 193 alin. (3) din Codul penal, care stipulează că acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, coroborate cu dispozițiile art. 157 alin. (4) din Codul penal, potrivit cărora, în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu. Totodată, art. 199 alin. (2) din Codul penal stipulează că, în cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 săvârșite asupra unui membru de familie, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

73. S-a opinat în sensul că punerea în mișcare a acțiunii penale se poate realiza și din oficiu, chiar dacă a fost formulată plângere prealabilă de către persoana vătămată sau reprezentantul legal al acesteia, fără ca acest lucru să constituie un impediment pentru retragerea plângerii prealabile, sub condiția însă a însușirii retragerii plângerii de către procuror.

74. Deși regula în materia infracțiunilor pentru care legea condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de introducerea unei plângeri prealabile o constituie punerea în mișcare a acțiunii penale la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, prevederile legale nu exclud punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu. Această interpretare corespunde standardului de protecție a persoanelor vulnerabile care au formulat plângere prealabilă, dar care își retrag plângerea pe parcursul procesului penal sub presiunea autorului infracțiunii.

75. Această interpretare a textului în discuție este aptă să asigure un echilibru între drepturile persoanei acuzate și

standardul de protecție a victimei, astfel cum este instituit de normele prevăzute în Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității.

76. În același registru de idei, o astfel de interpretare respectă și standardul convențional stabilit de Curtea de la Strasbourg în materia infracțiunilor de violență în familie.

77. În acest context, s-a făcut trimitere la hotărârea pronunțată în Cauza *Buturugă c. României* (hotărârea CEDO din 11 februarie 2020, pronunțată în Cererea nr. 56.867/15), ocazie cu care Curtea a precizat expres obligația pozitivă care incumbă autorităților statului de a lua măsuri corespunzătoare pentru a împiedica ca persoanele aflate sub jurisdicția statului să fie supuse torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane ori degradante. Totodată, se specifică categoria victimelor violenței în familie, acestea având un drept de protecție din partea statului, sub forma unei prevenții eficiente, existând corelativ obligația procedurală pozitivă de a efectua o anchetă efectivă în cazul în care o persoană pretinde în mod întemeiat că a suferit rele tratamente (pct. 60).

78. Prin urmare, punerea în mișcare din oficiu a acțiunii penale în situația în care sesizarea organelor de urmărire penală s-a realizat prin plângerea prealabilă a persoanei vătămate nu lipsește persoana vătămată de dreptul de a-și retrage plângerea, însă legea instituie o garanție suplimentară a exercitării acestui drept, respectiv un control al procurorului, în scopul asigurării unei protecții suplimentare pentru o categorie de persoane considerate vulnerabile. Retragerea plângerii prealabile se poate realiza indiferent dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare și din oficiu, dar doar în cazul în care a fost însușită de către procuror.

79. *Specialiștii din cadrul Departamentului de Drept Public din cadrul Facultății de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași* au opinat în sensul că, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a formulat și depus deja o asemenea plângere prealabilă, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare din oficiu/nu mai poate fi pusă în mișcare și din oficiu, ci trebuie pusă în mișcare/considerată ca fiind pusă în mișcare (doar) la plângerea prealabilă a persoanei vătămate — cu urmarea că o eventuală și ulterioară manifestare de voință a persoanei vătămate, în sensul retragerii plângerii prealabile, va înlătura răspunderea penală a suspectului/inculpatului, fără a necesita însușire de către procuror (fără a putea fi cenzurată prin neînsușire de către procuror), nefiind aplicabile, în această ipoteză, dispozițiile cuprinse la art. 158 alin. (4) din Codul penal.

80. Dispozițiile art. 199 alin. (2) din Codul penal prevăd că, în cazul infracțiunilor de *lovire sau alte violențe*, în forma agravată, asupra unui *membru de familie* al subiectului activ al infracțiunii, acțiunea penală se poate pune în mișcare „și din oficiu”. Prevederile art. 199 din Codul penal reprezintă, așadar, o formă agravată a infracțiunii de *lovire sau alte violențe* [precum și a tuturor celorlalte infracțiuni la care se face referire în cuprinsul art. 199 alin. (1) din Codul penal], pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate (ca regulă), legea penală stipulând însă și posibilitatea ca aceeași acțiune penală să se pună în mișcare și din oficiu, de către procuror, în cazul respectivei forme agravate (bazată pe legătura de membru de familie existentă între făptuitor și victimă).

81. Discuția supusă analizei vizează raportul dintre disponibilitatea acțiunii penale și oficialitatea acesteia — interpretarea normelor legale cu privire la posibilitatea procurorului de a pune în mișcare din oficiu acțiunea penală chiar și în situațiile în care exista deja o plângere prealabilă formulată/depusă în cauză.

82. S-a apreciat că disponibilitatea acțiunii penale reprezintă regula în materia infracțiunii de *lovire sau alte violențe* inclusiv în situația în care actele de agresiune sunt îndreptate împotriva unui *membru de familie* (fiind incidentă forma agravată prevăzută de dispozițiile art. 199 din Codul penal). Legiuitorul a decis, ca în cazul acestor fapte, să lase persoanei vătămate posibilitatea de a aprecia și a decide dacă infractorul urmează să fie tras la răspundere penală sau nu. Așadar, în această privință, s-a apreciat că regula este aceea a necesității formulării plângerii prealabile pentru tragerea la răspundere penală a celui care a săvârșit infracțiunea.

83. Legiuitorul a derogat de la această regulă atât prin norme ce au caracter general [potrivit dispozițiilor art. 157 alin. (4) și (5) din Codul penal], cât și prin norme cu un caracter special [precum dispozițiile art. 199 alin. (2) din Codul penal], nefiind vorba despre o derogare absolută de la caracterul disponibil al acțiunii penale în aceste situații, ci despre posibilitatea procurorului de a pune în mișcare (și) din oficiu acțiunea penală, în unele situații rezervate, ca regulă, sesizării prin plângere prealabilă. S-a apreciat că derogările instituite de către legiuitor (în sensul dreptului procurorului de a pune în mișcare acțiunea penală, în respectivele ipoteze, din oficiu) au avut drept fundament necesitatea de ocrotire mai intensă/superioară a intereselor persoanelor vătămate care rămân în pasivitate, persoane care, fie din necunoaștere, fie din alte cauze, se află în anumite situații care le afectează posibilitatea de formulare a unei plângeri prealabile, ipoteze exacerbate, posibil, de relațiile de familie existente între ele și subiecții activi ai infracțiunilor respective. Deci, pentru a asigura protejarea suplimentară a drepturilor și intereselor procesuale aparținând acestor persoane (aflate deseori în situații de vulnerabilitate pronunțată), în cazul săvârșirii anumitor infracțiuni, legiuitorul permite procurorului să pună în mișcare acțiunea penală (și) din oficiu (drept a cărui exercitare este lăsată de legiuitor la aprecierea organului judiciar, neconstituind o obligație).

84. S-a considerat că, dacă legiuitorul ar fi intenționat să deroge integral de la principiul disponibilității acțiunii penale, în aceste situații, ar fi renunțat în totalitate la ipoteza punerii în mișcare a acțiunii penale condiționat de formularea plângerii prealabile.

85. Astfel, s-a concluzionat că, dacă într-o cauză a fost formulată deja o plângere prealabilă, atunci persoana vătămată și-a manifestat voința în sensul tragerii la răspundere penală a persoanei care a săvârșit fapta penală, fapt pentru care nu subzistă niciun motiv pentru ca procurorul, din oficiu, să intervină și să pună în mișcare (la rândul său) acțiunea penală; practic, nu mai subzistă vreun interes de a se proteja suplimentar interesele procesuale ale victimei, care și-a manifestat deja voința de a și le proteja singură.

86. Distincția cu privire la cele două modalități de punere în mișcare a acțiunii penale (din oficiu sau la plângerea prealabilă a persoanei vătămate) devine relevantă în momentul în care intervine în discuție chestiunea retragerii plângerii prealabile. Dacă, în cazul în care acțiunea penală s-a pus în mișcare ca urmare a plângerii prealabile formulate de titularul acestui drept, în condițiile art. 158 alin. (1)—(3) din Codul penal (fără a se cere îndeplinirea vreunei alte condiții suplimentare), retragerea plângerii prealabile reprezintă, în mod clar, o cauză de înlăturare a răspunderii penale (fără a fi condiționată de vreo însușire/avizare din partea vreunui organ reprezentant al statului), atunci când acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, de către procuror (în condițiile legii), raportat la o infracțiune la care se solicită, ca regulă, formularea plângerii prealabile, retragerea plângerii prealabile — manifestare de voință a persoanei vătămate — are tot valoare de cauză de înlăturare a răspunderii penale, dar *doar* în măsura în care această manifestare de voință a persoanei vătămate este *însușită* de către procuror, în condițiile art. 158 alin. (4) din Codul

penal. În acest caz, se acordă, practic, procurorului [care a pus în mișcare, în mod excepțional (în cazurile și condițiile prevăzute de lege), acțiunea penală, din oficiu, față de o infracțiune la care, ca regulă, se solicita plângerea prealabilă a persoanei vătămate], posibilitatea de a cenzura manifestarea de voință a victimei, în considerarea unor diverse motive care țin, de principiu, de necesitatea și interesul realizării unei protecții superioare/suplimentare a anumitor categorii vulnerabile de persoane vătămate, care este posibil (chiar de presupus) să fi fost esențial influențate în decizia de retragere a plângerii prealabile (posibil, chiar de către făptuitor), în sensul vicierii acestei manifestări de voință.

87. Aceasta a fost, de altfel, ipoteza reținută în cauza în care a fost formulată sesizarea Completului pentru dezlegarea unei chestiuni de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție, în cauza pendinte.

88. Or, a recunoaște Ministerului Public posibilitatea de a declanșa din oficiu acțiunea penală, deși a fost deja formulată, anterior, o plângere prealabilă de către persoana vătămată titulară a acestui drept în cauza respectivă, s-a considerat că ar constitui doar o operațiune juridică realizată (tendențios) de către procuror, în scopul unei limitări a dreptului victimei de a-și putea eventual retrage plângerea prealabilă, în viitor, fără a fi necesară obținerea unei încuviințări din partea sa, ca organ judiciar; operațiunea ar deveni redundantă în considerarea oricărei alte finalități. S-a opinat că nu aceasta a fost, în mod logic, intenția legiuitorului atunci când a reglementat instituția posibilității (secundare/alternative — dar de rang secundar) de a se pune în mișcare acțiunea penală (și) din oficiu în unele situații în care, ca regulă (regulă care trebuie menținută, logic, cu forța juridică aferentă, iar nu lăsată să fie transformată, în fapt, printr-o interpretare contrară spiritului legii, într-o veritabilă excepție incidentă în practica organelor judiciare), tragerea la răspundere penală a infractorului este lăsată la disponibilitatea manifestării de voință a persoanei vătămate prin infracțiunea comisă (fiind condiționată, în principal, de formularea și introducerea, de către aceasta, a unei plângeri prealabile).

89. De altfel, în materia *violentei în familie* au mai existat modificări legislative de natură să limiteze disponibilitatea acțiunii penale. Astfel, dispozițiile art. 199 alin. (2) din Codul penal permiteau, anterior anului 2020, *împăcarea* în situațiile în care acțiunea penală ar fi fost pusă în mișcare din oficiu, de către procuror. Prin Legea nr. 233/2020 pentru modificarea art. 199 alin. (2) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal a fost înlăturată posibilitatea *împăcării* drept cauză care înlătură răspunderea penală [potrivit art. 199 alin. (2) din Codul penal — în materia lovirii sau a altor violențe comise asupra unui membru de familie ori a vătămării corporale din culpă, comisă asupra unui membru de familie], așa încât, în prezent, dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, de către procuror, manifestarea de voință a persoanei vătămate, în sensul în care nu mai dorește tragerea la răspundere penală a făptuitorului, poate avea doar relevanța unei retrageri a plângerii prealabile — și doar dacă este însușită de către procuror.

90. Deși s-a admis că în discuție pot fi aduse ca argumente și o serie de concepte și idei corespunzătoare necesității ocrotirii suplimentare a victimelor violenței domestice sau tangențiale eficientizării costurilor implicate de instrumentarea unor cauze penale etc., s-a considerat totuși a fi mai în spiritul voinței legiuitorului și exprimării sale exprese prin formulările din reglementarea curentă interpretarea potrivit căreia *punerea în mișcare a acțiunii penale, din oficiu, de către procuror, în condițiile în care deja există formulată o plângere prealabilă în cauză (în ipotezele în care legea permite procurorului punerea în mișcare și din oficiu a acțiunii penale, în anumite condiții, pentru infracțiuni care, ca regulă, se urmăresc la plângerea prealabilă a persoanei vătămate), contravine regulii disponibilității tragerii la răspundere penală în respectivele situații/în cazul acelor infracțiuni.*

VI. Examenul jurisprudenței în materie

1. Jurisprudența națională relevantă

91. În materialul transmis de curțile de apel au fost identificate un număr limitat de hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept ridicată în speță, acestea reliefând, în principal, opinia majoritară.

92. Astfel, au fost transmise Decizia penală nr. 932/2022, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia în Dosarul nr. 5.729/306/2022, Decizia penală nr. 930/2022, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia în Dosarul nr. 3.750/175/2021, Decizia penală nr. 37/Ap din 11.01.2024, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală în Dosarul nr. 15.406/197/2023, Decizia penală nr. 631/Ap din 20.07.2023, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală în Dosarul nr. 1.835/197/2023, Decizia penală nr. 710/Ap din 8.09.2023, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală în Dosarul nr. 25.450/197/2022, Sentința penală nr. 14/2024, pronunțată de Judecătoria Luduș în Dosarul nr. 4.042/251/2013, hotărâri în care s-a reținut că acțiunea penală poate fi exercitată și din oficiu în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere.

93. Referitor la opinia contrară, în materialul transmis de curțile de apel au fost identificate Sentința penală nr. 953 din 7.06.2023, pronunțată de Judecătoria Brașov în Dosarul nr. 3.323/197/2023, Sentința penală nr. 561/2022 din 4.03.2022, pronunțată de Judecătoria Iași, Sentința penală nr. 122/2024, pronunțată de Judecătoria Sector 5 București în Dosarul nr. 24.260/302/2023.

2. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

94. Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, a fost identificată Decizia nr. 11 din 8 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iunie 2019) prin care s-a stabilit că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 193 raportat la art. 199 alin. (1) din Codul penal, pentru infracțiunea de „lovire sau alte violențe” săvârșită asupra unui membru de familie, prevăzută de art. 193 raportat la art. 199 alin. (1) din Codul penal, atunci când acțiunea penală a fost pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, încetarea procesului penal poate fi dispusă numai ca efect al retragerii plângerii prealabile, și nu ca efect al împăcării.

95. Deși decizia menționată și-a încetat aplicabilitatea ca urmare a modificărilor legislative privind art. 199 alin. (2) din Codul de procedură penală, prezintă interes raționamentul juridic cu privire la această problemă de drept.

96. În ceea ce privește deciziile de speță, la nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu au fost identificate hotărâri în care a fost analizată problema de drept supusă dezlegării.

3. Jurisprudența Curții Constituționale

97. Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

VII. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

98. Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

VIII. **Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție** a comunicat că nu a fost identificată practică judiciară a Secției penale sau a completurilor de 5 judecători în materie penală prin care să fie rezolvată, în mod direct, problema de drept care formează obiectul sesizării.

IX. **Punctul de vedere exprimat de Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară,** este în sensul că sesizarea instanței este inadmisibilă, nefiind îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate cerute de lege.

99. Din analiza încheierii rezultă că solicitarea aparține unei instanțe (*curte de apel*) învestite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță.

100. Din verificările efectuate s-a constatat că problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a făcut și nu face obiectul niciunui recurs în interesul legii și nici al unei hotărâri prealabile.

101. De asemenea, este îndeplinită condiția ca de chestiunea de drept să depindă soluționarea cauzei în ultimă instanță, deoarece, în funcție de modul de interpretare a dispozițiilor legale anterior menționate, poate fi dispusă sau nu o soluție de încetare a procesului penal în baza retragerii plângerii.

102. Referitor la îndeplinirea condiției existenței unei chestiuni de drept susceptibile a fi soluționată în mod diferit de instanțe se constată că sesizarea astfel formulată, deși prezintă aparența unei chestiuni de drept esențiale (întrucât de lămurirea acesteia depinde soluționarea cauzei pe fond), aptă a primi o dezlegare de principiu, nu reprezintă o chestiune de drept veritabilă și nu are nivelul de dificultate care să permită a se recurge la procedura hotărârii prealabile, normele supuse interpretării fiind clare, astfel încât rezolvarea problemei de drept poate fi dedusă cu ușurință.

103. Or, ca regulă generală, prevederile art. 157 alin. (1) din Codul penal și ale art. 295 alin. (1) din Codul de procedură penală condiționează posibilitatea procurorului de a pune în mișcare acțiunea penală de existența plângerii prealabile a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere.

104. În raport cu consecințele pe planul răspunderii penale și al desfășurării procesului penal, instituția plângerii prealabile se înfățișează atât ca o condiție de pedepsibilitate, cât și ca o condiție de procedibilitate.

105. Cu titlu de excepție, în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă sau o persoană juridică ce este reprezentată de făptuitor, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu conform art. 157 alin. (4) din Codul penal.

106. Corelativ, art. 289 alin. (8) teza finală din Codul de procedură penală impune ca, în cazul în care făptuitorul este persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate, sesizarea organelor de urmărire penală să fie făcută din oficiu.

107. Pentru același raționament, al evitării unei acțiuni vătămătoare intereselor unui minor sau incapabil din partea reprezentantului său legal, în cazul în care făptuitorul este acesta din urmă, termenul de depunere a plângerii începe să curgă de la data numirii unui nou reprezentant legal [art. 296 alin. (3) din Codul de procedură penală].

108. Din analiza acestor dispoziții legale rezultă că sesizarea are loc din oficiu, iar, ulterior, punerea în mișcare a acțiunii penale poate fi făcută și din oficiu în situația în care fapta prevăzută de legea penală a fost săvârșită împotriva unei persoane lipsite de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă.

109. Cu titlu de excepție, în cazul infracțiunii de „violență în familie”, prevăzută de art. 199 alin. (1) și (2) raportat la art. 193 și 196 din Codul penal, punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu nu este condiționată de calitatea de minor sau de incapabil a persoanei vătămate.

110. Analiza dispozițiilor art. 157, 193, 196 și 199 din Codul penal relevă că acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate ori din oficiu, fără a preciza însă dacă cele două moduri de sesizare pot coexista simultan în aceeași cauză.

111. Conform dispozițiilor art. 292 din Codul de procedură penală, organele de urmărire penală se sesizează din oficiu, dacă află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale decât cele prevăzute la art. 289—291 din același cod.

112. Din interpretarea gramaticală a acestui text de lege reiese că posibilitatea organelor de urmărire penală de a se sesiza din oficiu se rezumă la situația în care acestea au aflat de săvârșirea unei infracțiuni pe orice altă cale ce excedează sferii unei plângeri ori a unui denunț, care să întrunească condițiile de valabilitate.

113. Chiar dacă plângerea prealabilă nu este expres menționată în articolul de mai sus, acest fapt nu poate conduce la concluzia că norma nu este aplicabilă și acestei modalități de sesizare, în condițiile în care plângerea prealabilă este o variantă specială a plângerii.

114. Având în vedere trimiterea pe care art. 295 alin. (3) din Codul de procedură penală o face la dispozițiile art. 289 alin. (1), (6) și (8) din Codul de procedură penală, se constată că sunt prevăzute aceleași condiții de fond și de formă în ceea ce privește cele două modalități de sesizare a organelor judiciare, cu excepțiile privitoare la termen și la formularea prin substituiți procesuali.

115. Dispozițiile art. 292 din Codul de procedură penală au caracter de normă generală, aplicabilă și instituției plângerii prealabile, în condițiile în care Codul de procedură penală nu instituie reguli speciale pentru sesizarea din oficiu în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea plângerii prealabile.

116. Deci, împrumutând toate atributele plângerii, existența unei plângeri prealabile care îndeplinește condițiile de fond și formă, fiind depusă în termenele prevăzute de dispozițiile art. 296 din Codul de procedură penală, nu se poate circumscrie noțiunii de *orice altă cale*, prevăzută de dispozițiile art. 292 din Codul de procedură penală.

117. Mai mult, chiar dacă în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate principiul fundamental avut în vedere de legiuitor este cel al disponibilității, în cazul excepțiilor mai sus menționate funcționează atât principiul disponibilității, cât și cel al oficialității.

118. Cu toate acestea, voința legiuitorului este însă evidentă în a da eficiență principiului disponibilității în ambele situații, având în vedere că și pentru cazul excepțional în care urmărirea penală a fost pusă în mișcare din oficiu s-a prevăzut posibilitatea retragerii plângerii prealabile.

119. Un argument suplimentar în acest sens îl constituie și restrângerea posibilității aplicării în totalitate a principiului oficialității în cazul victimelor apărute de Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011; România a optat pentru ratificarea cu rezerve a acesteia, în sensul de a nu aplica sau de a aplica doar în cazuri sau condiții specifice dispozițiile formulate, între altele, la art. 55 alin. (1) cu privire la art. 35 (violența fizică) referitor la infracțiunile minore.

120. În plus, s-a apreciat ca necesară și observarea Deciziei nr. 11 din 8 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, care își menține valabilitatea raționamentului juridic cu privire la această problemă de drept și după modificarea legislativă a art. 199 alin. (2) din Codul penal, care a condus la încetarea efectelor sale.

121. Astfel, din considerentele acesteia rezultă fără echivoc faptul că, analizând instituțiile de drept incidente în cazul manifestării de voință a părților de a cere înlăturarea răspunderii penale, Înalta Curte de Casație și Justiție a identificat strict două situații, după cum acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu sau la plângerea prealabilă. Așadar, instanța supremă nu a considerat posibilă situația existenței unei plângeri prealabile, aptă să conducă la punerea în mișcare a acțiunii penale, urmată de punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu.

122. Pentru toate argumentele menționate, punerea în mișcare a acțiunii penale poate fi făcută din oficiu doar în situația în care interesele persoanelor vulnerabile nu au fost apărate de reprezentanții lor legali prin formularea/încuviințarea unei plângeri prealabile, nu și în cazul în care a fost formulată, cu respectarea tuturor dispozițiilor legale, o plângere prealabilă în aceeași cauză.

123. În altă ordine de idei, deși întrebarea prealabilă adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție vizează posibilitatea coexistenței în cadrul aceleiași cauze penale atât a unei plângeri prealabile, aptă să conducă la declanșarea procesului penal, cât și a unei sesizări din oficiu, urmată de punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu, din considerentele instanței de sesizare rezultă că, în realitate, scopul urmărit este acela al stabilirii efectelor retragerii plângerii prealabile, prin prisma dispozițiilor art. 158 alin. (4) din Codul penal.

124. Instanța de sesizare a arătat că este necesară extinderea efectelor prevederilor art. 158 alin. (4) din Codul penal, care condiționează retragerea plângerii prealabile de însușirea acesteia de către procuror și în situația în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală din oficiu, deși exista o plângere legal formulată în cauză.

125. În raport cu modul în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală, se poate ajunge la aplicarea unui regim diferit în cauze care nu se deosebesc în mod obiectiv, nefiind astfel respectat interesul persoanelor vătămate aflate într-o poziție vulnerabilă.

126. Se poate observa însă că prezenta solicitare tinde la o extindere a prevederilor art. 158 alin. (4) din Codul penal, în mod indirect, prin punerea în mișcare a acțiunii penale în cauzele în care a fost formulată în mod legal o plângere prealabilă.

127. Se poate ajunge, fără o intervenție directă a legiuitorului principal sau secundar, la limitarea principiului disponibilității, principiu de bază în cazul instituției plângerii prealabile.

128. Astfel, cu toate că protecția acestor persoane este incompletă, fiind lăsată la latitudinea reprezentanților legali posibilitatea retragerii plângerii, fără o cenzură a organelor judiciare, în cazul în care acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare din oficiu, o astfel de completare nu poate fi realizată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin mecanismul juridic de unificare a practicii judiciare, reglementat de art. 475 din Codul de procedură penală, care are ca obiectiv preîntâmpinarea unei practici neunitare în aplicarea și interpretarea legii de către instanțele judecătorești, întrucât excedează nu numai obiectului unei sesizări de dezlegare a unei probleme de drept, ci și prerogativelor instanței supreme, consacrate de art. 126 alin. (3) din Constituția României, republicată.

X. Dispoziții legale incidente

Codul penal

Art. 157 — Lipsa plângerii prealabile

(1) În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile de către persoana vătămată, lipsa acestei plângeri înlătură răspunderea penală.

(2) Fapta care a adus o vătămare mai multor persoane atrage răspunderea penală, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai de către una dintre ele.

(3) Fapta atrage răspunderea penală a tuturor persoanelor fizice sau juridice care au participat la săvârșirea acesteia, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai cu privire la una dintre acestea.

(4) În cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă sau o persoană juridică ce este reprezentată de făptuitor, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu.

(5) Dacă persoana vătămată a decedat sau în cazul persoanei juridice aceasta a fost lichidată, înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu.

Art. 158 — Retragerea plângerii prealabile

(1) Retragerea plângerii prealabile poate interveni până la pronunțarea unei hotărâri definitive, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile.

(2) Retragerea plângerii prealabile înlătură răspunderea penală a persoanei cu privire la care plângerea a fost retrasă.

(3) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, retragerea plângerii prealabile se face numai de reprezentanții lor legali. În cazul persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă, retragerea se face cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege.

(4) În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror.

Art. 193 — Lovirea sau alte violențe

(1) Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.

(2¹) Limitele speciale ale pedepsei prevăzute în alin. (1) și (2) se majorează cu o treime atunci când:

a) victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau tratamentul făptuitorului;

b) victima este un minor;

c) fapta este săvârșită în public;

d) făptuitorul are asupra sa o armă de foc, un obiect, un dispozitiv, o substanță sau un animal ce pot pune în pericol viața, sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

(4) În cazul faptelor săvârșite în condițiile alin. (2¹), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

Art. 196 — Vătămarea corporală din culpă

(1) Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în art. 194 alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Când fapta prevăzută în alin. (2) a fost săvârșită ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale sau a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

(4) Dacă urmările prevăzute în alin. (1)—(3) s-au produs față de două sau mai multe persoane, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(5) Dacă nerespectarea dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere sau desfășurarea activității care a condus la comiterea faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (3) constituie prin ea însăși o infracțiune se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(6) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Art. 199 — Violența în familie

(1) Dacă faptele prevăzute în art. 188, art. 189 și art. 193—195 sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

(2) În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.

Codul de procedură penală

Art. 7 — Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale

(1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzute de lege.

Art. 288 — Modurile de sesizare

(1) Organul de urmărire penală este sesizat prin plângere sau denunț, prin actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege ori se sesizează din oficiu.

(2) Când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, la sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege ori cu autorizarea organului prevăzut de lege, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare în lipsa acestora.

(3) În cazul infracțiunilor săvârșite de militari, sesizarea comandantului este necesară numai în ceea ce privește infracțiunile prevăzute la art. 413—417 din Codul penal.

Art. 289 — Plângerea

(1) Plângerea este încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune.

(2) Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, codul numeric personal, calitatea și domiciliul petiționarului ori, pentru persoane juridice, denumirea, sediul, codul unic de înregistrare, codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar, indicarea reprezentantului legal ori convențional, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute.

(3) Plângerea se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii.

(4) Dacă este făcută în scris, plângerea trebuie semnată de persoana vătămată sau de mandatar.

(5) Plângerea în formă electronică îndeplinește condițiile de formă numai dacă este certificată prin semnătură electronică, în conformitate cu prevederile legale.

(6) Plângerea formulată oral se consemnează într-un proces-verbal de către organul care o primește.

(7) Plângerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată poate să declare că nu își însușește plângerea.

(8) Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plângerea se face de reprezentantul său legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă. În cazul în care făptuitorul este persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate, sesizarea organelor de urmărire penală se face din oficiu.

(9) Plângerea greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite, pe cale administrativă, organului judiciar competent.

(10) În cazul în care plângerea este întocmită de către o persoană care locuiește pe teritoriul României, cetățean român, străin sau persoană fără cetățenie, și prin aceasta se sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, organul judiciar este obligat să primească plângerea și să o transmită organului competent din țara pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea. Regulile privind cooperarea judiciară în materie penală se aplică în mod corespunzător.

(11) Persoana care nu vorbește sau nu înțelege limba română poate depune plângerea în limba pe care o înțelege. Odată cu depunerea plângerii aceasta poate solicita ca, atunci când este citată, să primească și o traducere a citației.

Art. 292 — Sesizarea din oficiu

Organul de urmărire penală se sesizează din oficiu dacă află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale decât cele prevăzute la art. 289—291 și încheie un proces-verbal în acest sens.

Art. 295 — Plângerea prealabilă

(1) Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere.

(2) Plângerea prealabilă se adresează organului de cercetare penală sau procurorului, potrivit legii.

(3) Dispozițiile art. 289 alin. (1)—(6) și (8) se aplică în mod corespunzător.

Art. 297 — Obligațiile organului de urmărire penală în procedura plângerii prealabile

(1) La primirea plângerii prealabile, organul de urmărire penală verifică dacă aceasta îndeplinește condițiile de formă și dacă a fost depusă în termenul prevăzut de lege. În cazul în care constată că este tardivă, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate, împreună cu propunerea de clasare.

(2) Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de urmărire penală se constată că este necesară plângerea prealabilă, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plângere. În caz afirmativ, organul de urmărire penală continuă cercetarea. În caz contrar, înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

Art. 298 — Procedura în cazul infracțiunii flagrante

(1) În caz de infracțiune flagrantă, organul de cercetare penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plângerii prealabile.

(2) După constatarea infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și, dacă aceasta declară că face plângere prealabilă, începe urmărirea penală. În caz contrar, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

Art. 305 — Începerea urmăririi penale

(1) Când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la fapta săvârșită ori a cărei săvârșire se pregătește, chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut.

(2) Începerea urmăririi penale și respectiv continuarea efectuării urmăririi penale se dispun prin ordonanță care cuprinde, după caz, mențiunile prevăzute la art. 286 alin. (2) lit. a)—c) și g).

(3) Atunci când există probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și nu există vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1), organul de urmărire penală dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta, care dobândește calitatea de suspect. Măsura dispusă de organul de cercetare penală se supune, în termen de 3 zile,

confirmării procurorului care supraveghează urmărirea penală, organul de cercetare penală fiind obligat să prezinte acestuia și dosarul cauzei.

(4) Față de persoanele pentru care urmărirea penală este condiționată de obținerea unei autorizații prealabile sau de îndeplinirea unei alte condiții prealabile, efectuarea urmăririi penale se poate dispune numai după obținerea autorizației ori după îndeplinirea condiției.

Art. 309 — Punerea în mișcare a acțiunii penale

(1) Acțiunea penală se pune în mișcare de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, când acesta constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1).

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011

Art. 35 — Violența fizică

Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că este incriminat comportamentul de comitere de acte de violență fizică împotriva unei alte persoane. (...)

Art. 55 — Procedurile ex parte și ex officio

1. Părțile vor asigura faptul că cercetarea sau urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 35, 36, 37, 38 și 39 ale prezentei convenții nu va fi dependentă în totalitate de o declarație sau plângere depusă de victimă, dacă infracțiunea a fost comisă în întregime sau parțial pe teritoriul lor, precum și că procedurile pot continua chiar dacă victima își retrace declarația sau plângerea.

Legea nr. 30 din 17 martie 2016 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011

Art. 2

Cu ocazia depunerii instrumentului de ratificare, *România formulează următoarele rezerve:*

a) În conformitate cu prevederile art. 78 alin. (1) și (2) din Convenție,

„România își rezervă dreptul de a nu aplica sau de a aplica doar în cazuri sau condiții specifice dispozițiile formulate în:

— articolul 30 alineatul (2);

— articolul 44 alineatele (1) lit. e), (3) și (4); ... [Articolul 44 — Jurisdicție — ... (4) Pentru urmărirea penală a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 36, 37, 38 și 39 din prezenta convenție, părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a se asigura că jurisdicția lor în ceea ce privește punctele d și e ale alineatului (1) nu este subordonată condiției conform căreia *urmărirea penală poate fi inițiată doar în urma raportării de către victimă a infracțiunii sau a stabilirii informațiilor de către stat cu privire la locul unde a fost comisă infracțiunea.*];

— *articolul 55 alineatul (1) cu privire la articolul 35 referitor la infracțiunile minore*” ... [Articolul 55 — Procedurile ex parte și ex officio — (1) Părțile vor asigura faptul că *investigațiile sau urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 35, 36, 37, 38 și 39 ale prezentei convenții nu vor fi dependente în întregime de o raportare sau plângere depusă de victimă, dacă infracțiunea a fost comisă în întregime sau parțial pe teritoriul său, precum și că procedurile pot continua chiar dacă victima își retrace declarația sau plângerea.*]

XI. Opinia judecătorului-raportor

129. Opinia exprimată de judecătorul-raportor a fost în sensul admiterii sesizării formulate de Curtea de Apel Brașov — Secția penală și al stabilirii că în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a

persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate și, pe cale de consecință, retragerea plângerii prealabile poate interveni conform art. 158 alin. (1) din Codul penal, lăsând neaplicat art. 158 alin. (4) din Codul penal privind condiția însușirii de către procuror.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării:

130. Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov — Secția penală, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunile de drept ce se solicită a fi dezlegate, reține următoarele:

131. În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală: *„Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.”*

132. În raport cu textul legal prezentat se constată că admisibilitatea unei sesizări formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea, în mod cumulativ, a următoarelor cerințe:

— întrebarea să fie formulată în cursul judecății de un complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al unei curți de apel sau al unui tribunal investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;

— soluționarea pe fond a acelei cauze să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării;

— existența unei veritabile chestiuni de drept, care să nu fi fost încă dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin mecanismele legale ce asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești sau să nu facă în prezent obiectul unui recurs în interesul legii.

133. În cauză, Curtea de Apel Brașov — Secția penală a fost investită cu soluționarea apelului formulat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov împotriva Sentinței penale nr. 953 din 7.06.2023 a Judecătoriei Brașov, fiind îndeplinită condiția privind existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță.

134. De asemenea, este îndeplinită și condiția care vizează caracterul de actualitate a problemei de drept invocate, în sensul că asupra chestiunii de drept supuse dezlegării Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

135. Necesitatea pronunțării unei hotărâri prealabile asupra problemei de drept invocate de către instanța de trimitere rezultă și din varietatea atât a soluțiilor pronunțate și comunicate de către instanțe, cât și a opiniilor exprimate la nivelul secțiilor penale.

136. Cu privire la cerința referitoare la aptitudinea dezlegării prealabile solicitate de a avea legătură cu modul de rezolvare a fondului cauzei, se constată că și aceasta este îndeplinită.

137. În jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală s-a statuat asupra înțelesului ce trebuie atribuit sintagmei „chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei”, regăsită în cuprinsul art. 475 din Codul de procedură penală cu ocazia examenului jurisprudențial.

138. S-a subliniat, sub un prim aspect, că între problema de drept a cărei lămurire se solicită — indiferent dacă ea vizează o normă de drept material sau o dispoziție de drept procesual — și soluția ce urmează a fi dată de către instanța de trimitere trebuie să existe o relație de dependență, în sensul în care decizia instanței supreme să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal (Decizia nr. 11 din 2 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 7 iulie 2014, și Decizia nr. 19 din 15 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 769 din 23 octombrie 2014).

139. În al doilea rând, s-a evidențiat necesitatea ca dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal, ceea ce presupune ca respectiva chestiune de drept să vizeze, ca regulă, o problemă de drept material de care depinde soluționarea pe fond a cauzei și doar ca excepție o problemă de drept procesual, *aceasta din urmă în măsura în care soluția dată respectivei probleme de drept s-ar repercuta semnificativ asupra rezolvării fondului cauzei* (Decizia nr. 11 din 12 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 907 din 29 octombrie 2018).

140. În acest context se constată că problema de drept cu care a fost sesizată instanța supremă constituie o problemă de drept aflată într-o relație de dependență cu soluția ce ar putea fi pronunțată în cauză, întrucât, în funcție de modul de interpretare a dispozițiilor legale privind punerea în mișcare a acțiunii penale în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, poate fi dispusă sau nu o soluție de încetare a procesului penal în baza retragerii plângerii.

B. Cu privire la fondul chestiunii de drept:

141. Obiectul prezentei sesizări îl constituie problema de drept ce presupune, în esență, determinarea *modalității în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare*, la plângerea prealabilă sau din oficiu, respectiv examinarea raportului dintre disponibilitatea acțiunii penale și oficialitatea acesteia cu privire la posibilitatea procurorului de a pune în mișcare din oficiu acțiunea penală, chiar și în situațiile în care există deja o plângere prealabilă aptă să conducă la declanșarea procesului penal.

142. Dispozițiile art. 157 alin. (1) din Codul penal, precum și cele ale art. 295 alin. (1) din Codul de procedură penală condiționează posibilitatea procurorului de a pune în mișcare acțiunea penală de existența plângerii prealabile a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o astfel de plângere.

143. Raportat la angajarea răspunderii penale, precum și la desfășurarea procesului penal, instituția plângerii prealabile se înfățișează atât ca o condiție de pedepsibilitate, cât și ca o condiție de procedibilitate.

144. Cu titlu de excepție, în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu, potrivit art. 157 alin. (4) din Codul penal.

145. De asemenea, dispozițiile art. 199 alin. (2) din Codul penal prevăd că, în cazul infracțiunilor de *lovire sau alte violențe*, în forma agravată de săvârșirea faptei penale asupra unui *membru de familie* al subiectului activ al infracțiunii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și „din oficiu”.

146. Astfel, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, principiul fundamental avut în vedere de legiuitor este cel al disponibilității, iar în cazul excepțiilor funcționează atât principiul disponibilității, cât și cel al oficialității.

147. În acest sens, disponibilitatea acțiunii penale reprezintă regula în materia infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, inclusiv cele prevăzute de art. 199 din Codul penal, legiuitorul lăsând la latitudinea persoanei vătămate posibilitatea de a aprecia și a decide dacă făptuitorul urmează să fie tras la răspundere penală sau nu.

148. Legiuitorul a derogat de la această regulă, atât prin norme cu caracter general [art. 157 alin. (4) și (5) din Codul penal], cât și cu caracter special [art. 199 alin. (2) din Codul penal], instituind și posibilitatea procurorului de a pune în mișcare din oficiu acțiunea penală, derogări ce au avut drept fundament necesitatea de ocrotire superioară a intereselor persoanelor vătămate.

149. Deci identificarea modului în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare, la plângerea prealabilă sau din oficiu, se pune în cazurile în care legiuitorul a prevăzut cele două procedee de exercitare a acțiunii penale.

150. Trebuie observat că aceste derogări ce permit procurorului să pună în mișcare acțiunea penală din oficiu nu anulează principiul disponibilității, ci sunt subsidiare acestuia, întrucât, în caz contrar, legiuitorul ar fi renunțat în totalitate la ipoteza punerii în mișcare a acțiunii penale condiționat de formularea plângerii prealabile.

151. Această idee reiese chiar și din considerentele prezentate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, care, în Decizia nr. 11 din 8 aprilie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iunie 2019), analizând instituțiile de drept incidente în cazul manifestării de voință a părților de a cere înlăturarea răspunderii penale, a identificat strict două situații, după cum acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu sau la plângerea prealabilă, fără a reține și posibilitatea existenței unei plângeri prealabile, aptă să conducă la punerea în mișcare a acțiunii penale.

152. Totodată, acceptarea posibilității coexistenței, în cadrul aceleiași cauze penale, atât a unei plângeri prealabile, aptă să conducă la declanșarea procesului penal, cât și a unei sesizări din oficiu, urmată de punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu, ar putea avea drept consecință ca simpla mențiune a procurorului, în cuprinsul ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, să conducă la lipsirea de efecte a instituției plângerii prealabile, ca manifestare de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere penală a făptuitorului, mai ales în ceea ce privește o eventuală retragere a plângerii prealabile.

153. În această situație, procurorul ar putea, în mod arbitrar, să anihileze orice posibilitate de a se ajunge ulterior la o retragere a plângerii prealabile, doar prin simpla inserare în ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale a mențiunii că aceasta s-a făcut din oficiu, având posibilitatea de a nu își însuși eventuala manifestare de voință a persoanei vătămate, care, deși a formulat în condițiile legii o plângere prealabilă, ar alege ulterior să își exercite dreptul acordat în mod expres de legiuitor și să solicite înlăturarea răspunderii penale a făptuitorului.

154. Prin urmare, sensul prevederilor art. 157 alin. (4) și ale art. 199 alin. (2) din Codul penal nu este acela ca, în situațiile astfel reglementate, procurorul să dobândească un drept discreționar de a decide dacă pune în mișcare acțiunea penală din oficiu sau la plângerea prealabilă, indiferent de manifestarea de voință a persoanei vătămate, ci acela de a exista o protecție suplimentară, superioară, pentru ocrotirea intereselor persoanelor vătămate care, din varii motive, rămân în pasivitate, procurorul dobândind un rol subsidiar.

155. Astfel, acțiunea penală nu ar putea să fie pusă în mișcare din oficiu cât timp, la momentul emiterii ordonanței de către procuror, exista o plângere prealabilă care întrunea toate cerințele legii.

156. În consecință, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu sau considerată astfel numai atunci când interesele persoanelor vulnerabile nu au fost apărate fie din cauza faptului că manifestarea de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere penală a făptuitorului *nu întrunește cerințele plângerii prealabile*, fie din cauza *inexistenței unei plângeri*, nu și în cazul în care plângerea prealabilă a fost formulată cu respectarea tuturor dispozițiilor legale.

157. Pe de altă parte, trebuie făcută o distincție între sesizarea organelor de urmărire penală și punerea în mișcare a acțiunii penale.

158. Sesizarea se realizează conform art. 288 din Codul de procedură penală, prin plângere sau denunț, prin actele încheiate de alte organe de constatare decât cele de urmărire penală *sau din oficiu* (în acest din urmă caz, dacă autoritățile află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale); existența unei plângeri prealabile care îndeplinește condițiile de formă și fond, fiind depusă în termenele prevăzute de art. 296 din Codul de procedură penală, nu se circumscrie noțiunii de „orice altă cale” în sensul art. 292 din Codul de procedură penală. Punerea în mișcare a acțiunii penale este actul procesual al procurorului și se face prin ordonanță, conform art. 309 din Codul de procedură penală, când acesta constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală.

159. Determinarea modului în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală (din oficiu sau la plângerea prealabilă) nu depinde de forma concretă pe care a îmbrăcat-o sesizarea

organelor de urmărire penală (în sensul că nu ar trebui să se considere că acțiunea penală s-a exercitat din oficiu doar când și sesizarea s-a făcut din oficiu, cu excluderea plângerii sau denunțului și a actelor încheiate de alte organe de constatare decât cele de urmărire penală).

160. În aceste condiții, stabilirea modului în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală (din oficiu sau la plângerea prealabilă) depinde, în principal, de existența unei manifestări de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere a făptuitorului, care să întrunească toate cerințele legale pentru a fi calificată drept plângere prealabilă, iar, în subsidiar, de mențiunile ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale.

161. În concret, acțiunea penală va fi considerată a fi exercitată din oficiu atunci când, indiferent de modul de sesizare a organelor de urmărire penală, la momentul emiterii ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, manifestarea de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere penală a făptuitorului *nu există sau nu întrunește cerințele plângerii prealabile*.

162. Dimpotrivă, acțiunea penală va fi considerată a fi exercitată la plângerea prealabilă atunci când, indiferent de modul de sesizare a organelor de urmărire penală, la momentul emiterii ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale, manifestarea de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere penală a făptuitorului *există și întrunește cerințele plângerii prealabile*.

163. Prin urmare, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, iar acțiunea penală este considerată a fi exercitată ca urmare a acesteia, va putea să intervină și retragerea plângerii prealabile conform art. 158 alin. (1) din Codul penal, lăsând neaplicat art. 158 alin. (4) din Codul penal referitor la condiția însușirii de către procuror.

164. Pentru considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov — Secția penală prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: *„Dacă în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală mai poate fi pusă în mișcare din oficiu?”* și va stabili că în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, așa încât retragerea plângerii prealabile poate interveni conform art. 158 alin. (1) din Codul penal.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov — Secția penală prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală mai poate fi pusă în mișcare din oficiu?” și stabilește că:

În cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, așa încât retragerea plângerii prealabile poate interveni conform art. 158 alin. (1) din Codul penal.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 3 iunie 2024.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Judecător **ELENI CRISTINA MARCU**

Magistrat-asistent,
Costin Cristian Pușcă

ACTE ALE CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI

HOTĂRÂRE

pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor

În temeiul dispozițiilor art. 133 alin. (5) și (7) din Constituția României, republicată, și ale art. 23 alin. (1) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, având în vedere dispozițiile art. 87 alin. (3) și (4) din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, cu modificările și completările ulterioare, cu unanimitatea voturilor valabil exprimate,

Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii hotărăște:

Art. 1. — Se aprobă Regulamentul privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor, prevăzut în anexa*) care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri se abrogă Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.113/2021 pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 988 și 988 bis din 15 octombrie 2021, cu modificările ulterioare.

Art. 3. — (1) Dacă perioada de evaluare a început înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022 privind statutul

judecătorilor și procurorilor, cu modificările și completările ulterioare, și se împlinește după această dată, evaluarea judecătorilor se realizează potrivit Regulamentului privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor, aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.113/2021, cu modificările ulterioare.

(2) Dacă perioada de evaluare a început după intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022, cu modificările și completările ulterioare, evaluarea judecătorilor se realizează potrivit regulamentului prevăzut la art. 1.

Art. 4. — Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Consiliului Superior al Magistraturii,
judecător **Denisa-Angelica Stănișor**

București, 13 iunie 2024.
Nr. 1.290.

*) Anexa se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 585 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul din șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, București.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

5 948493 564348